

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
[Signature]
Олена ГРИБАНОВА
09 2023

КОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки фахових молодших бакалаврів
галузі знань: 01 освіта/ педагогіка
спеціальності: 012 дошкільна освіта, 013 початкова освіта
освітньо-професійної програми: дошкільна освіта, початкова освіта

Укладач: Наталія ЯЦУК

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії соціальної
роботи, педагогіки та адвокації
Протокол № 1 від "30" серпня 2023
Голова ЦК

Олена МАЛОВІЧКО

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від "07" вересня 2023
Заступник директора з НМР

Альона ХОДАКОВСЬКА

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>01 освіта / педагогіка</i> <hr/> (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин -90	Спеціальність <i>12 дошкільна освіта</i> <i>13 початкова освіта</i> <hr/> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		3 -й	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 2 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	14 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Комунікативні компетентності педагога» є формування у здобувачів освіти здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти вчителя й учнів, застосовуючи систему внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії.

В результаті успішного проходження курсу набути **програмні компетентності (з ОПП):**

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК6 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Компетентності визначені ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ»:

ЗК9. Здатність працювати самостійно й у команді, налагоджувати комунікаційні зв'язки та міжособистісні взаємодії під час вирішення поставлених завдань.

Компетентності визначені ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ»:

СК14. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК16. Здатність до педагогічної взаємодії на засадах гуманізму, з орієнтацією на цінності демократичного суспільства

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни (з ОПП):

РН1 Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи

РН 9 Залучати батьків до освітнього процесу в початковій школі на засадах партнерства.

РН10 Взаємодіяти з колегами, профільними фахівцями та іншими учасниками освітнього процесу початкової школи.

Результати навчання визначені ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ»:

РН20. Здатність усвідомлювати та ефективно виконувати нові ролі та завдання вчителя: фасилітатора, організатора, менеджера, лідера, модератора, коуча, тьютора.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи формування комунікативної компетенції педагога

Тема 1. Вступ до курсу Поняття комунікативної компетентності педагога в галузі дошкільної та початкової освіти.

Поняття комунікативної компетентності. Широке та вузьке розуміння комунікативної компетентності. Типологія комунікації. Вербальна і невербальна комунікація. Формальні, внутрішньогрупові, міжособистісні й індивідуальні ролі. Критерії визначення рівня педагогічної майстерності щодо комунікативної компетентності сучасного педагога закладу дошкільної та початкової освіти. Складові комунікативної компетентності педагога в галузі дошкільної та початкової освіти. Поняття «комунікативні бар'єри». Триєдина модель мозку Лінка. Репрезентативні системи людини у формуванні комунікації.

Тема 2. Теорії мовної комунікації

Базові поняття теорії мовної комунікації. Закони спілкування на яких ґрунтується комунікативна компетентність. Методи дослідження комунікації. Комунікативні стратегії й тактики. Типологія комунікативних стратегій. Поняття про комунікативні невдачі, шляхи їх усунення. Поняття про мовну й комунікативну особистість, їх характеристики й параметри. Комунікативна компетенція як вміння мовця будувати ефективну мовленнєву поведінку. Соціальні й комунікативні ролі комунікантів, їх комунікативні позиції. Головні аксіоми комунікативної взаємодії. Типи комунікативної взаємодії. Мовленнєвий вплив. Проблеми теорії мовленнєвого впливу. Нейролінгвістичне програмування: становлення та принципи. Техніки нейролінгвістичного програмування. Міжкультурна комунікація.

Тема 3. Поняття, функції та принципи комунікативного процесу.

Поняття комунікативного процесу. Структура комунікативного процесу. Відправник-одержувач повідомлення. Повідомлення-канал комунікації. Етапи комунікації. Формулювання ідеї, кодування, Вибір каналу зв'язку і передача повідомлення, декодування як інтерпретація повідомлень, зворотній зв'язок. Моделі комунікації. Бар'єри у процесі переговорів. Основні чинники виникнення комунікативних бар'єрів.

Розділ 2. Формування комунікативної компетентності

Тема 4. Тренінгове заняття. Мистецтво педагогічної комунікації

Мовленнєво-комунікативна розминка як засіб зняття комунікативних бар'єрів в учасників групи. Діагностичні методики самоаналізу та саморозвитку педагогічної комунікації. Понятійний апарат техніки мовлення: дихання, голос, темп мовлення, дикція, орфоепічна вимова. Логіка мовлення. Правильність, точність, чистота, доречність, змістовність, послідовність, багатство, емоційність як комунікативні якості мовлення педагога. Розвиток монологічного мовлення. Конструктивний діалог через організацію спілкування та активне слухання. Риторичний практикум. Педагогічні ситуації та рольові ігри. Виявлення професійно-особистісних потреб у формуванні комунікативної компетентності.

Тема 5. Заняття-тренінг. Метод ненасильницької комунікації Маршала Розенберга.

Основи методу ненасильницького спілкування (ННС). Чотири компоненти ННС: безоціночне спостереження, визнання почуттів, визначення потреб, висловлювання прохань. Колесо емоцій Роберта Плутчика як орієнтири почуттів. Способи встановлення зв'язку «від серця до серця». Керування гнівом та реакція на критику. Висловлення прохання та спонукання до дій.

Тема 6. Позитивне мислення у формуванні комунікативної компетенції педагога

Поняття позитивного мислення. Позитивне мислення як частина емоційного інтелекту. Компетенції та поведінкові індикатори, в яких проявляється позитивне мислення. Риси та емоції, що формують позитивне мислення. Позитивне мислення - це могутній інструмент самовдосконалення й реформування свого життя. Прийоми позитивного мислення. Основні переваги для здоров'я, які може принести позитивне мислення. Три способи розвитку позитивного мислення в дітей. Практики, які допомагають дітям мислити позитивно. Основні принципи спілкування, які живлять позитив.

Тема 7. Тьюторські та коучингові технології в педагогічній комунікації

Тьюторинг як спрямований на всебічний розвиток підопічного. Оцінка можливостей – це розкриття ефективного їх використання. Основою тьюторингу поставлені мета та способи досягнення для учня. Тьюторство у початковій школі. Робота тьютора з дитячими питаннями та відповідями. Тьюторські консультації формування умінь та навичок самоосвітньої діяльності

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні основи формування комунікативної компетенції педагога					
Тема 1. Вступ до курсу Поняття комунікативної компетентності педагога в галузі дошкільної та початкової освіти.	14	2	2		10
Тема 2. Теорії мовної комунікації	14	2	2		10
Тема 3. Поняття, функції та принципи комунікативного процесу	14	2	2		10
Разом за розділом 1	42	6	6		30
Розділ 2. Формування комунікативної компетентності					
Тема 4. Тренінгове заняття. Мистецтво педагогічної комунікації	12	2	2		8
Тема 5. Заняття-тренінг. Метод ненасильницької комунікації Маршала Розенберга	12	2	4		6
Тема 6. Позитивне мислення у формуванні комунікативної компетенції педагога	12	2	2		8
Тема 7. Тьюторські та коучингові технології в педагогічній комунікації	12	2	2		8
Разом за розділом 2	48	8	10		30
<i>Усього годин</i>	90	14	16		60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до курсу Поняття комунікативної компетентності педагога в галузі дошкільної та початкової освіти.	2
2	Тема 2. Теорії мовної комунікації	2
3	Тема 3. Поняття, функції та принципи комунікативного процесу	2
4	Тема 4. Тренінгове заняття. Мистецтво педагогічної комунікації	2
5	Тема 5. Заняття-тренінг. Метод ненасильницької комунікації Маршала Розенберга	2
6	Тема 6. Позитивне мислення у формуванні комунікативної компетенції педагога	2
7	Тема 7. Тьюторські та коучингові технології в педагогічній комунікації	2
Разом		14

Теми семінарських занять (практичних/лабораторних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Визначення рівня педагогічної майстерності щодо комунікативної компетентності сучасного педагога закладу дошкільної та початкової освіти.	2
2.	Тема 2. Комунікативні стратегії й тактики	2
3.	Тема 3. Етапи та моделі комунікації	2
4.	Тема 4. Тренінгове заняття. Мистецтво педагогічної комунікації	2
5.	Тема 5. Заняття-тренінг. Метод ненасильницької комунікації Маршала Розенберга	4
6.	Тема 6. Заняття-тренінг. Прийоми та принципи позитивного мислення	2
7.	Тема 7. Заняття-тренінг. Тьюторські та коучингові технології в педагогічній комунікації	2
Разом		16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Скласти власний аналіз комунікативної компетентності	10
2	Скласти перелік соціальних й комунікативних ролей комунікантів, їх комунікативні позиції які матимуть місце в педагогічній роботі та можливих «комунікативних бар'єрів»	10
3	Скласти схему структури комунікативного процесу.	10
4	Скласти глосарій термінів техніки мовлення: дихання, голос, темп мовлення, дикція, орфоепічна вимова. Описати діагностичні методики самоаналізу та саморозвитку педагогічної комунікації.	8
5	Тема 5. Виконання вправ з ненасильницької комунікації	6
6	Тема 6. Виконання вправ з освоєння прийомів позитивного мислення	8
7	Тема 7. Розробити діалог педагога - тьютора з учнем	8
Разом		60

Індивідуальне завдання

Це аналіз власної комунікативної компетенції на основі якого розроблені освітні компоненти, як формальної так і неформальної освіти які мають увійти до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти.

8. Види контролю й система накопичення балів

Оцінювання знань здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється протягом вивчення курсу за виконання здобувачами освіти усіх видів завдань, як то: тесту з кожної теми, практичної (індивідуальної та групової роботи) постійно за всіма видами робіт: виконання практичних робіт (індивідуальних та групових), участь в обговоренні питань під час заняття, здатність в режимі онлайн працювати з увімкненою камерою, використовувати ІКТ, ІШ для виконання самостійних робіт які дають можливість сформувати «Індивідуальну освітню траєкторію».

підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу: залік який передбачає можливість здобувача освіти продемонструвати здатність застосовувати отримані знання для формування комунікативних зав'язків .

Використовуються такі **методи перевірки**: тестування, виконання практичних робіт, перевірка самостійних робіт, індивідуальних та командних завдань, індивідуального дослідного завдання (ІДЗ), ситуативні завдання, тренінгова рефлексія.

Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів 50 – 80 балів за результатами поточного та 20 балів підсумкового контролю. Набір балів за умови виконання з 7 тем курсу:

- тестів, що дає можливість отримати 15 балів;
- практичних які передбачають безпосередню присутність на парі для участі в обговоренні за умови увімкненої камери для демонстрації рівнем володіння виховними методами – повний об'єм складає 15 балів;
- самостійних робіт як формування самоаналізу та індивідуальної освітньої траєкторії - 30 балів.

Виконання ІДЗ (план виховної роботи класного керівника) максимально оцінюється в 20 балів.

Наявність накопичених 50 балів поточного контролю дає право здобувачу освіти отримати допуск до підсумкового контролю – іспиту і отримати максимальні 20 балів.

Підсумкова оцінка з курсу формується із загальної кількості набраних балів за результатами поточного контролю, індивідуального дослідного завдання та іспиту.

Примітка: розробляючи систему накопичення балів, треба враховувати, що студентам бали виставляються за виконані завдання (вміння) та за засвоєння певного обсягу теоретичного матеріалу (знання). Оскільки ЄКТС передбачає накопичення балів протягом вивчення курсу, то має бути певна кількість контрольних заходів - мінімум 1 захід на 0,5 кредиту)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Залік	
A	<p>90 – 100 (відмінно)</p> <p>Складено усі тести передбачені програмою курсу на максимальний бал</p> <p>Виконані практичні роботи у повному обсязі з наданням аргументів та участю в дискусіях під час онлайн занять, Здобувач освіти працював із увімкненою камерою постійно.</p> <p>Самостійні роботи виконано у повному обсязі і утворюють напрацювання для розвитку комунікативної компетенції учнів та самовдосконалення.</p> <p>Індивідуальне дослідне завдання – самоаналіз комунікативної компетенції та індивідуальної освітньої траєкторії.</p> <p>Заліковий тест складено на максимальний бал та при вирішенні виховної ситуації здобувач освіти продемонстрував здатність оцінити ситуації та застосувати методи виховання</p>	Зараховано	

В	<p style="text-align: center;">85 – 89 (дуже добре)</p> <p>Складено усі тести передбачені програмою курсу на максимальний бал</p> <p>Виконані практичні роботи у повному обсязі з наданням аргументів та участю в дискусіях під час онлайн занять, Здобувач освіти працював із увімкненою камерою постійно.</p> <p>Самостійні роботи виконано у повному обсязі і утворюють напрацювання для розвитку комунікативної компетенції учнів та самовдосконалення.</p> <p>Індивідуальне дослідне завдання – самоаналіз комунікативної компетенції та індивідуальної освітньої траєкторії.</p> <p>Заліковий тест складено із незначними помилками максимальний бал та подано відео яке демонструє комунікативну компетентність.</p>	
С	<p style="text-align: center;">75 – 84 (добре)</p> <p>Складено усі тести передбачені програмою курсу не на максимальний бал</p> <p>Виконані не менше 5 практичних робіт. Здобувач освіти працював із увімкненою камерою постійно.</p> <p>Самостійні роботи виконано не менше 5.</p> <p>Індивідуальне дослідне завдання – самоаналіз комунікативної компетенції та індивідуальної освітньої траєкторії.</p> <p>Заліковий тест складено та подано відео яке демонструє комунікативну компетентність.</p>	
D	<p style="text-align: center;">70 – 74 (задовільно)</p> <p>Складено усі тести передбачені програмою курсу на максимальний бал</p> <p>Виконано не менше 3-х практичних робіт Здобувач освіти працював із увімкненою камерою постійно.</p> <p>Самостійні роботи виконано не менше 3-х.</p> <p>Індивідуальне дослідне завдання – самоаналіз комунікативної компетенції та індивідуальної освітньої траєкторії.</p> <p>Заліковий тест складено не на максимальний бал та подано відео яке демонструє комунікативну компетентність.</p>	
Е	<p style="text-align: center;">60 – 69 (достатньо)</p> <p>Складено усі тести передбачені програмою курсу на максимальний бал</p> <p>Виконані практичні роботи не менше однієї Здобувач відвідав тренінгові заняття.</p> <p>Самостійні роботи не виконано у повному обсязі і утворюють напрацювання для розвитку комунікативної компетенції учнів та самовдосконалення.</p> <p>Індивідуальне дослідне завдання – самоаналіз комунікативної компетенції та індивідуальної освітньої траєкторії.</p> <p>Заліковий тест складено та подано відео яке демонструє комунікативну компетентність</p>	

FX	<p style="text-align: center;">35 – 59</p> <p style="text-align: center;">(незадовільно – з можливістю повторного складання)</p> <p>Складено усі тести передбачені програмою курсу на максимальний бал Не виконані практичні роботи. Здобувач освіти не відвідав тренінгові заняття. Самостійні роботи не виконано. Індивідуальне дослідне завдання – самоаналіз комунікативної компетенції та індивідуальної освітньої траєкторії не виконано. Заліковий тест складено на мінімальний бал та не подано відео яке демонструє комунікативну компетентність</p>	Не зараховано
F	<p style="text-align: center;">1 – 34</p> <p style="text-align: center;">(незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)</p> <p>Складено усі тести передбачені програмою курсу не складено Не виконані практичні роботи. Здобувач освіти відвідував тренінгові заняття. Самостійні роботи не виконано Індивідуальне дослідне завдання – самоаналіз комунікативної компетенції відсутня розробка індивідуальної освітньої траєкторії. Заліковий тест не складено не подано відео яке демонструє комунікативну компетентність</p>	

9. Рекомендована література

Основна:

1. Беркешук І.С. Основи теорії мовної комунікації: навчально-методичний посібник / І.С. Беркешук, Н.М. Дзюбак. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3722>
2. Педагогічна комунікація: практикум для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня магістр / укладач О. М. Фенцик. – Мукачево: вид-во МДУ, 2019. – 162с.
3. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. / Ю. В. Косенко. – Суми : Сумський держ. ун-т, 2011. – 187 с.
4. Куньч З. Й. Риторичний практикум: навчальний посібник / З. Й. Куньч, Г.П.Городиловська, Я. Б. Турчин, О. Г. Литвин, Л. В. Харчук та ін. – Львів : Видво Львівської політехніки, 2018. – 212 с
5. Фенцик О. М. Педагогічна комунікація: навчальний посібник для студентів спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки», 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня магістр / укладач О. М. Фенцик. –Мукачево: вид-во МДУ, 2018. - 215 с.

Додаткова:

1. Кріс Андерсон. Успішні Виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів» / перек. з англ. Олександра Асташова. - Mariner Books, 2016. – 256 с.
2. Ден Роем. Говори та показуй. / Ден Роем - Видавництво: «Віват», 2017.- 165с.
3. Патрик Кінг. Стратегії і тактики спілкування, або Як знайти спільну мову з кожним /пер.з англ. Маріанни Восковнюк. – К.:КНИГОЛАВ, 2017.- 120 с.
4. Роберт Чалдіні. Переконавання. Революційний метод впливу на людей / Видавництво: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. – 396 с.
5. Холод, О. М. Комунікаційні технології [Текст] : піручник / О. М. Холод. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 212 с.

Інформаційні ресурси

1. Курс «Комунікативні компетентності педагога» в системі електронного забезпечення навчання Moodle . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=886>
2. Комунікативна компетентність педагогічних працівників ЗЗСО ЛЕКЦІЯ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=UnTmDrPPWbY>
3. Принципи успішної комунікації сучасного педагога. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=oZOMIk1AFzg>

Примітки.

1. Робочі програми навчальної дисципліни розробляються і затверджуються на 5 років.
2. Підписана робоча програма зберігається у коледжі.
3. Після затвердження електронні версії зі сканованою першою сторінкою робочих програм у форматі .pdf розміщується у системі електронного забезпечення навчання ЕПК ЗНУ (Moodle) і надсилається заступнику директора з навчально-методичної роботи на ел. адресу: h_alyna_v@ukr.net
4. Поточні зміни до робочої програми стосовно уточнень видів контролю і системи накопичення балів; структури дисципліни; тем лекційних, семінарських (практичних/лабораторних); самостійної роботи тощо, вносяться щорічно до початку нового навчального року і затверджуються на засіданні циклової комісії (додаток до робочої програми).
5. Перегляд змісту робочої програми і перезатвердження робочої програми у місячний термін є обов'язковим у таких випадках:
 - завершення п'ятирічного терміну затвердження;
 - затвердження нових стандартів вищої освіти;
 - внесення змін до навчального плану;
 - зміна назви дисципліни у навчальних планах;
 - зміна провідного викладача (лектора).
6. Процедура затвердження: після обговорення змісту робочої програми навчальної дисципліни на засіданні циклової комісії та погодження із заступником директора з навчально-методичної роботи (к 211 , II корп.) програма подається на затвердження директору коледжу і закріплюється затвердження печаткою коледжу. Після затвердження необхідно відсканувати першу сторінку і прикріпити її до електронної версії програми в форматі pdf та викласти її в Moodle.

